27/07/2023

Честваме празника на св. Пантелеймон

Св. великомъченик Пантелеймон се родил в гр. Никодимия. При раждането му той бил наречен Пантолеон, което значи „Лъв във всичко“. По-късно това име било заменено с името Пантелеймон, което значи „всемилостив“.

От детство още Пантелеймон бил възпитан в християнската вяра понеже майка му била християнка. Тя обяснявала на детето заповедите Господни и се стараела да му внуши отвращение към езичеството. Но, за съжаление, благочестивата майка умряла, когато Пантелеймон бил още дете. За невръстното сираче останал да се грижи баща му. Той обаче бил ревностен езичник и редовно водел сина си в идолския храм. Уроците на добрата майка скоро се изличили от паметта на детето.

Бащата на Панталеймон се наричал Евстрогий. Отначало той дал сина си в училище. След време го поверил на знаменития лекар Ефросин, за да изучи при него лекарското изкуство. Момъкът бил твърде умен и способен. Учителят така го обикнал, че го взимал навсякъде със себе си. С него посещавал и двореца, понеже Ефросин бил придворен лекар. Император Максимилиан обикнал красивия и учен момък и заповядал на Ефросин да го учи с най-голямо старание, понеже желае да вземе Пантелеймон по-късно при себе си. Под ръководството на славния учител момъкът с успех и бързо напредвал в науката и в скоро време надминал всички свои другари.

Всеки ден Пантелеймон отивал при своя учител. Пътят му минавал покрай една бедна къщичка, в която живеел престарял християнски свещеник на име Ермолай. С този свещеник живеели и някои други християни, криейки се от езичниците, понеже в това време християните били преследвани.

Неотдавна Никодимският епископ Антим бил завършил живота си с мъченическа смърт. Свещеник Ермолай обикнал Пантелеймон и Господ му вложил в сърцето благо желание да просвети момъка със светлината на истинската вяра. Веднъж го повикал да влезе при него в къщи и започнал да го разпитва кои са родителите му, от каква вяра са, с какво се занимава той. Момъкът охотно отговарял на въпросите на добрия старец. „Майка ми бе християнка – казал той – и служеше на единия Бог. Тя умря, а баща ми е от елинска вяра и се покланя на много богове.“

– Ами ти, добри момко, каква вяра държиш? – запитал го старецът.

– Когато майка ми бе жива, учеше ме на своя закон и аз много бях обикнал вярата на християните. Но баща ми ме възпитава в елинската вяра, понеже желае да служа в двореца на нашия цар.

Като разпитал още момъка за неговото звание и занятие, Ермолай почнал да му говори за истинския Бог, за благостта на Иисус Христос, за чудесата, които Той правил, когато бил на земята, как с една дума изцерявал болни, очиствал прокажени, възкресявал мъртви.

Думите и наставленията на стареца напомнили на Пантелеймон поученията на добрата му майка, която така често му говорела за Господа. Той започнал всеки ден да се отбива при Ермолай, когато се връщал от своя учител. Св. старец продължавал да му обяснява учението и заповедите на Христа. Сърцето на момъка се възпламенило от любов към Бога. Господ в милостта Си утвърдил неговата вяра чрез едно чудно събитие.

Веднъж, като се връщал от учителя си, Пантелеймон видял на пътя мъртво дете ухапано от змия. Първото му движение било уплаха, понеже живата ехидна лежала близо до детето. Но после, като си спомнил думите на стареца за Божията благодат и могъщество, той се обърнал с молитва към Господ Иисус Христос, като призовал Неговото свето име и всесилна помощ. И изведнъж детето се събудило като че ли от дълбок сън, а ехидната умряла. Това чудесно събитие довършило наченатото от стареца. Пантелеймон повярвал с цялата си душа. Радвайки се и благодарейки на Господа, той побързал да отиде при Ермолай, разказал му за случилото се и поискал да бъде кръстен от него.

Като станал християнин, Пантелеймон молил Бога, щото и баща му да разбере истината, понеже много обичал баща си и му било мъчно, че той е още езичник. Евтрогий, като го слушал, започнал да се колебае. Накрай милосърдния Господ и него просветлил със Своята благодат.

Пантелеймон станал вече известен лекар. Мнозина болни се обръщали към него за помощ. Веднъж довели при него един сляп, който му разказал, че всички лекари в града вече го били лекували, но никой не му помогнал, и ако той го излекува, ще му плати богато. Движим от Божия Дух, Пантелеймон казал на слепия: „Изцерение ще ти даде Бащата на светлината – истинския Бог, чрез мене, недостойния негов раб. А което ми обеща, раздай го на бедните!“

Като чул тия думи, Евстрогий казал на сина си: „Сине, не се залавяй за онова, което не можеш направи! Ти чуваш, че никой лекар не можал да изцери тоя слепец. Как ти се надяваш да успееш в това?“

– Ония лекари не могли да го изцерят – казал Пантелеймон, – но голяма разлика има между техните учители и моя Учител.

Евстрогий помислил, че той говори за учителя си Ефросин, затова му казал: „Аз съм чул, сине, че и учителят Ефросин е лекувал тоя слепец, но без успех“.

Пантелеймон се прибилжил до слепеца, допрял се до очите му и казал: „В името на моя Господ Иисус Христос ти казвам: проблесни!“ В същата минута очите на слепия се отворили и той прогледнал. Поразени от тая личба на Божията сила и благодат, и Евстрогий, и досегашния слепец повярвали в Господа. Пантелеймон ги завел при Ермолай, който ги поучил на християнския закон и ги кръстил в името на Пресвета Троица.

Скоро след това Евстрогий се поминал и оставил на сина си твърде голямо наследство. Пантелеймон освободил всички свои роби, като ги наградил щедро, а имението си почнал да раздава на бедните. Всеки ден посещавал затворници, болни, нещастни и им помагал. Господ му дал сила да цери чрез Негово име всякаква болест. Нито един нещастен не си отивал от него, без да получи облекчение и помощ. Болните се стичали при него в голямо множество. Целият народ славел изкусния и безплатен лекар Пантелеймон. Това възбудило завист у другите лекари. Веднъж някои от тях срещнали на улицата слепеца, когото те не могли да изцерят. Като го видели да гледа, те се зачудили и го запитали кой го е изцерил. Той посочил Пантелеймон. „Не е чудно – казали му те. – Той е велик ученик на велик учител, на славния лекар Ефросин!“ Но хвалейки го открито, те тайно намразили Пантелеймон и почнали да търсят случай да му напакостят.

Като наблюдавали постоянно неговите действия, лекарите узнали, че Пантелеймон често посещава тъмниците, където в туй време били затворени много християни, че цери затворниците от болести, помага им с пари и сам вярва в Христа. Те побързали да се оплачат от него на император Максимиан. „Господарю – казали му те – тоя момък, за когото ти заповяда да го учат на лекарско изкуство, употребява за зло твоите милости. Той често посещава хулителите на нашите богове, помага им, пък и сам вярва в някой си Христос и Му въздава слава със своите изцеления. Ако не вземеш някакви мерки против него, той ще извърши много зло и ще отвърне мнозина от истинското богопочитание.“ За потвърждение на своите думи те довели при царя слепеца, изцерен от Пантелеймон.

– Кажи ми – попитал царят бившия слепец – как Пантелеймон ти върна зрението?

– Той се допря до очите ми, призова името на Иисуса Христа и аз започнах да гледам – отговорил изцереният слепец.

– А как ти мислиш – запитал го царят, – Христос ли те изцери или нашите

богове?

– Много лекари се опитаха да ме излекуват и призоваха помощта на Ескулап, но аз от тях не видях никаква полза. А щом Пантелеймон призова името на Христа, аз веднага прогледнах. Тогава отсъди сам, господарю, кой ме излекува.

Царят не намерил какво да възрази, но при все това започнал да убеждава бившия слепец да се поклони на боговете. Но вярата на излекувания била тъй искрена и силна, че нито увещания, нито заплахи, нито самите мъчения не могли да го склонят да се отрече от Господа Иисуса Христа. Най-после царят кипнал от ярост и го осъдил на смърт. След убиването Пантелеймон откупил от войниците тялото на тоя твърд изповедник на своята вяра и го погребал.

След това царят заповядал да повикат при него Пантелеймон. Пантелеймон могъл лесно да се досети, каква участ го очаква. Мъченията и смъртта за името Христово не го плашели и той спокойно и радостно отишъл при царя. Отначало Максимиан прикрил гнева си, приел Пантелеймон ласкаво и му казал: „Какво слушам за тебе, Пантелеймоне? Казват че ти хулиш боговете и въздаваш слава на някакъв си Христос, който загинал като злодеец. Нима си забравил всички мои милости и благодеяния и стана мой враг? Не, аз не искам да вярвам на това и се надявам, че и сам ще изобличиш клеветата на твоите врагове, като извършиш пред всички жертвоприношение на великите наши богове.“

– Вярвай на онова, което се ти казали за мене, господарю! – безстрашно отговорил Пантелеймон. – Аз действително съм се отрекъл от лъжливите ваши богове и прославям Христа, защото по Неговите дела се убедих, че Той е истински Бог. Той е сътворил вселената, Той възкресява мъртви, отваря очите на слепи, на разслабени дава сила и здраве. За да докаже на царя лъжливостта на боговете, Пантелеймон предложил да донесат един безнадеждно болен и да повикат жреците те да молят своите богове да го изцерят. Езическите жреци напразно молили боговете за болния. Но когато Пантелеймон призовал над болния името на Господ Иисус Христос, той веднага оздравял.

Като видели това чудо, мнозина от присъстващите повярвали в Господа. Но благодатта Божия не се докоснала до сърцето на царя. Идолските жреци, озлобени против Пантелеймон, казали на Максимиан: „Ако той остане жив, мнозина ще прелъсти и ние ще бъдем осмени от християните. Заповядай

смъртно да го накажат, господарю!“ Максимиан започнал да увещава Пантелеймон да се поклони на боговете и го заплашвал със страшни мъчения за непослушание, като му напомнил за мъченическата смърт на стареца Антим. „Ако старецът Антим – отговорил Пантелеймон – е могъл с твърдост да понесе страданията, то толкоз повече е прилично да не се боя от тях, защото аз съм млад и телесно силен. Смъртта заради Христа е за мене блаженство.“

Тогава царят заповядал да подложат Пантелеймон на мъчения: с железни остри оръдия раздирали неговото тяло, а после опалвали раните с огън. Непоколебимо понасял мъките Пантелеймон, като непрестанно се молел и казвал: „Господи Иисусе Христе, бъди с мен и ми дарувай търпение, за да понеса тия мъчения!“ Господ чул неговата молитва и му се явил Сам, като го укрепявал и поддържал сред тежките мъчения.

Царят решил да даде Пантелеймон на зверове да го изядат. Приготвил извън града зрелище. Целият народ в определения ден се събрал да гледа как лютите зверове ще разкъсат младия християнин. Сам царят дошъл на зрелището. Той посочил на Пантелеймон разярените зверове и му казал: „Пожали младостта си и принеси жертва на боговете!“ Но Пантелеймон предпочел смъртта пред отричането от Господа. Пуснали срещу него лютите зверове. Но Господ пак му оказал своята помощ и както някога за Даниил, затворил и за Пантелеймон устата на свирепите зверове, като ги направил кротки като агнета. Те не сторили нищо на християнина, а се галели около него и лижели нозете му. Мнозина, като видели това, извикали: „Велик е Богът на християните!“ Всичко това разпалило гнева на Максимиан. Той предал на смърт тия, които дръзнали да славят Христа, а за Пантелеймон измислил ново мъчение: заповядал да го привържат към колело, снабдено с ножове. Пазен от Бога, момъкът и тук останал невредим.

– Кой те е научил на магесничество? – запитал го разгневеният Максимиан.

– Не на магесничество, а на християнско благочестие ме научи свещеник Ермолай – отговорил му св. мъченик.

Пантелеймон добре знаял, че Ермолай не ще се побои да умре за името на Христа, та затова и не мислел да крие името му.

Действително царят пратил самия Пантелеймон да доведе Ермолай. „За добро си дошъл, сине – казал старецът на дошлия при него Пантелеймон – Време е и аз да умра за Господа, защото тая нощ видях Господа, който ми

възвести за това. Да вървим!“

Доведен при царя, Ермолай без най-малък страх изповядал, че е християнин. На въпроса на царя, имат ли те единомишленици Ермолай назовал двама, които живеели с него – Ермил и Ермократ. Тях също ги довели на съд.

– Вие ли отвърнахте Пантелеймон от поклонение на нашита богове? – запитал той християните.

– Сам Христос, нашият Бог призовава при Себе Си тия, които счита достойни – отговорили му християните.

– Постарайте се отново да обърнете Пантелеймон към нашите богове – казал царят, – и тогава не само първата ви вина ще бъде простена, но ще получите от мене и награда.

– Това ние не можем да направим и по-скоро сами сме готови да умрем за името на нашия Бог – отговорили твърдо всички християни.

Като казали това, те започнали да се молят и Господ им се явил и ги укрепил за подвиг. Царят заповядал да отведат Пантелеймон в тъмница, а Ермолай, Ермил и Ермократ да посекат с меч. Църквата извършва паметта на тия трима мъченици на 26 юли.

След това Максимиан отново повикал Пантелеймон. Той намислил да си послужи с измама и му казал: „Ти едничък се противиш на моята воля. Твоят учител Ермолай и приятелите му се поклониха на боговете. Сега те са наградени с велики почести. Последвай и ти техния пример!“

Но св. мъченик не повярвал на тия думи. „Заповядай да ги повикат – казал той, – бих желал да ги видя.“

– Няма ги тук – отговорил царя, – аз ги пратих в друг град да получат грамадно богатство.

– Сега ти каза истината – отговорил мъченикът. – Ти действително ги изпрати в небесния град, гдето Господ Бог ще ги награди с несметно богатство.

Царят видял, че с нищо не може да склони Пантелеймон да се отрече от Христа, и заповядал да го обезглавят. Светият мъченик тръгнал радостно на смърт, пеейки Давидовите псалми. Християните с благоговение погребали тялото му. Те описали живота и смъртта на мъченика и пратили на св. църкви повествованието, за да почитат вечно паметта на св. Пантелеймон. Това

станало в 305 г.

dobrotoliubie.com